

Saostus- ja umpikaivolietteen kuljetusjärjestelmä

Rakennetun ympäristön lautakunta 21.05.2025 § 73

Valmistelija

Ympäristöinsinööri Aino Alatalo

Jätelain (646/2011) 32 § 1. momentin mukaan kunnan on järjestettävä kotitalouksissa ja vapaa-ajan asunnoissa sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuolto. Lisäksi kunnan vastuulle kuuluu tietyin edellytyksin ne liikehuoneiston yhdyskuntajätteet, jotka kerätään kiinteistöllä yhdessä edellä tarkoitettujen jätteiden kanssa. Jätelain 32 § 2 momentin mukaan kunnan on lisäksi järjestettävä 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettussa toiminnassa syntyvän saostus- ja umpisäiliölietteen jätehuolto.

Jätelain 35 § 1. momentin mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetus järjestetään kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta (kiinteistöittäinen jätteenkuljetus). Jätteenkuljetuksessa on kyse julkisesta välttämättömyyspalvelusta, jonka on toimittava kaikissa oloissa, kaikkina aikoina ja kaikilla alueilla. Jätelain määrittämänä pääsääntönä on kunnan järjestämä ja kilpailuttama jätteenkuljetus (JL 36 §). Jätelakiin on jätetty kuitenkin mahdollisuus valita saostus- ja umpikaivolietteen osalta myös kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus, mikäli jätelain määrittämät edellytykset täyttyvät (JL 37 §).

Kunta voi päättää, että saostus- ja umpisäiliölietteen kiinteistöittäinen kuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa, jos:

- 1) tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.
- 2) jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle;
- 3) päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Raahessa ei ole lainvoimaista päätöstä saostus- ja umpikaivolietteiden kuljetusjärjestelmästä. Jätelain 149 §:n mukaan kuljetusjärjestelmästä tuli päättää viimeistään 1.5.2013 mennessä. Raahessa asiasta ei ole kuitenkaan tehty päätöstä. Käytännössä käytössä on kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus saostus- ja umpikaivolietteen osalta.

Saostus- ja umpikaivolietteen kuljetusjärjestelmän toimivuutta on selvitetty 2025. Selvityksessä on selvitetty vesilaitoksilta vesijohtoverkkoon ja viemäriin liittyneiden määriä sekä vastaanotettuja lietemääriä. Lisäksi on haastateltu paikallisia yrityksiä. Laadittu selvitys on liitteenä.

Jätelain 38 §:n mukaan kunnan on ennen 35 §:n 4 momentissa ja 37 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä tai muuttamista varattava kaikille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuus saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta säädetään hallintolain (434/2003) 41 §:ssä.

Liitteet	Selvitys saostus- ja umpikaivolietteen kuljetuksen tilanteesta Raahessa
Esittelijä	Tekninen johtaja Vimpari Jarkko
Päätösesitys	Raahen kaupungin jätehuoltoviranomainen asettaa saostus- ja umpikaivolietteen kuljetusjärjestelmän selvityksen nähtäville 28.5. - 4.7.2025 väliseksi ajaksi mielipiteiden antamista varten. Selvitys lähetetään lausunnon antamista varten Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle, kaupungin terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluviranomaisille, Raahen Vesi Oy:lle, Vihannin Vesi Oy:lle sekä alueella toimiville lietteenkuljetusyrityksille. Lausunnot ja mielipiteet pyydetään toimittamaan jätehuoltoviranomaiselle 4.7.2025 klo 15.00 mennessä.
Päätös	Hyväksyi esityksen.

Rakennetun ympäristön lautakunta 12.11.2025 § 168

98/11.03.02/2025

Valmistelija	ympäristöinsinööri Aino Alatalo
	Saostus- ja umpikaivolietteen kuljetusjärjestelmän selvitys on kuulutettu kunnan internetsivuilla ja lisäksi pyydetty asiasta lausuntoja eri tahoilta. Asiasta saatiin lausuntoja kaksi kappaletta. Lausunnot ovat liitteenä. Asiasta ei jätetty määräaikana yhtään mielipidettä. Lausuntojen mukaan jätelain 37 §:n mukaiset ehdot eivät täyty, jolloin ei ole edellytyksiä jatkaa kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Raahessa ei ole lainvoimaista päätöstä saostus- ja umpikaivolietteiden kuljetusjärjestelmästä. Käytännössä käytössä on kuitenkin kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus saostus- ja umpikaivolietteen osalta.

Jätelain 37 §:n mukaisten ehtojen toteutuminen Raahessa nykyisellä kiinteistön haltijan järjestämällä jätteenkuljetuksella:

1. *Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.*

Raahessa toimii kuusi kuljetusyritystä, joista useampi toimii koko kunnan alueella, joten tyhjennyspalvelut ovat kaikille saatavilla. Tyhjennyshinnoissa on vaihtelua mm. sijainnin mukaan, mutta hintaerot eri alueille ovat pieniä. Merkittävämpiä eroja on hinnoissa eri yrittäjien välillä, jolloin kuluttajien suorittaman kilpailutuksen merkitys kasvaa.

2. *Kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä. Jäte on toimitettava kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan.*

Nykytilanteessa kunta ei ole määrännyt vastaanottopaikkaa lietteille. Jätetaksassa ei myöskään ole hintoja saostus- ja umpikaivolietteelle. Nämä asiat on mahdollista korjata kunnan päätöksenteossa.

Selvityksen perusteella kaikilla asiakkaila ei ole sopimuksia kuljetusyrityksien kanssa, vaan tilauksia tehdään soittamalla tarpeen mukaan. Sopimusten puute vaikeuttaa valvontaa ja on mahdotonta valvoa, onko jätehuoltomääräysten tyhjennysvälejä noudatettu. Lisäksi kaikki kuljetusyritykset eivät käytä SIIRTO-rekisteriä, jota käytetään lietekuljetusten seurantaan ja valvontaan. Näin ollen ei voida varmistaa onko jätteenkuljetuksissa noudatettu kunnan jätehuoltomääräyksiä ja minne jäte on toimitettu.

3. *Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.*

Selvityksessä ei esitetty tarkempia tietoja, minne lietteet näiden muutaman yksittäisen yrityksen tekemien tyhjennysten tai kyselyyn vastaamattomien yritysten osalta on toimitettu. Tämän osalta ei voida näiden tietojen perusteella varmistua siitä, aiheutuuko tästä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Nykyisessä järjestelmässä kuljetuksia ei ole keskitetty ja toteutettu suunnitelmallisesti. Nykyisellään eri toimijat saattavat ajaa samoja reittejä lähekkäisissä kohteissa Raahen haja-asutusalueilla, tulleiden tyhjennystilausten mukaisesti. Tästä muodostuu potentiaalisesti runsaasti turhaa ajoa.

4. *Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.*

Nykyinen järjestelmä tuo joustavuutta asukkaille esim. kiireellisessä tilanteessa tyhjennyksen voi tilata toiseltakin yritykseltä ja tyhjennyksen tilaaminen voidaan tehdä esim. kaivon täyttymishälyttimen perusteella.

Nykyinen järjestelmä mahdollistaa yritysten vapaan kilpailun jätteenkuljetuksessa. On mahdollista, että osan yritysten toiminta loppuu siirryttäessä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Siirtyminen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, jossa kilpailutetaan urakoita, avaa markkinat myös uusille yrityksille. Hankintamenettelyyn tulee tässä vaihtoehdossa kiinnittää erityistä huomiota.

Jätelain 36 § mukainen kunnan järjestämä jätteenkuljetus on ensisijainen kuljetusjärjestelmä, joka voidaan valita kunnan järjestämäksi jätteenkuljetusjärjestelmäksi, vaikka kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset täyttyisivät. Yhteenvetona voidaan kuitenkin todeta, että kaikki Jätelain 37 § määrätty ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täyty Raahessa. Edellytys jätteenkuljetusten jatkamisena kiinteistönhaltijan järjestämänä Raahessa on, että kaikki jätelain 37 §:ssä säädetyt ehdot täyttyvät.

Kuljetusjärjestelmäpäätöksen tulee perustua ainoastaan jätelain tulkintaan. Jätelain 37 § mukainen arviointi on tehty virkatyönä. Arvioinnissa on käytetty kuljetusyrityksien antamia tietoja, Raahen Vesi Oy:n antamia tietoja, ja ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa valvontaan liittyen.

Liitteet Selvitys saostus- ja umpikaivolietteen kuljetuksen tilanteesta Raahessa
Lausunto Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Lausunto Raahen ympäristönsuojeluviranomainen

Esittelijä Tekninen johtaja Vimpari Jarkko

Päätösesitys Päätetään siirtyä Raahessa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen saostus- ja umpikaivolietteen osalta.

Kunnan järjestämä jätteenkuljetus alkaa 1.4.2029.

Tämä kuljetusjärjestelmäpäätös laitetaan julkisesti nähtäville 37 vrk ajaksi kunnan internetsivuille.

Päätös

Keskustelun kuluessa jäsen Niilo Ojala teki vastaesityksen, että asia palautetaan valmisteluun. Jäsenet Kari Laurila, Sari Niemelä, Timo Mattila ja Juha-Matti Harju kannattivat esitystä. Koska oli tehty päätösesityksestä poikkeava vastaesitys ja tätä kannatettiin, järjestettiin äänestys. Pohjaesitystä kannattavat äänestävät JAA ja Niilo Ojalan esitystä äänestävät EI. Äänestyksessä annettiin yhteensä 10 ääntä, neljä (4) JAA-ääntä (Jaakola Elina, Knuutila Salme, Linna Tapio ja Palokari Raili) ja kuusi (6) EI-ääntä (Harju Juha-Matti, Laurila Kari, Maarala Henna, Mattila Timo, Niemelä Sari ja Ojala Niilo). Äänin 6 - 4 tehty vastaesitys voitti eli asia palautetaan valmisteluun.

Merkitään pöytäkirjaan, että Elina Jaakola jättää päätöksestä eriävän mielipiteen, joka liitetään kirjallisena pöytäkirjaan.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Ojala Toni poistui kokouksesta klo 18.10.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Matti Rusko poistui kokouksesta esteellisenä asian käsittelyn ajaksi (osallisuusjäävi) ja Heikki Ouramo poistui kokouksesta esteellisenä asian käsittelyn ajaksi (intressijäävi).

Merkittiin pöytäkirjaan, että varajäsen Juha-Matti Harju (Matti Rusko) saapui kokoukseen asian käsittelyn alkaessa klo 18.10.